

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
факультет української філології та журналістики
кафедра журналістики

1. Загальна інформація про курс

Назва курсу, мова викладання	Медіабезпека, українська
Викладачі	Колупаєва Олена Миколаївна, кандидат філологічних наук, доцент
Профайл викладачів	http://journkaf.kpnu.edu.ua/vykladachi-zhurnalistyka/kolupaieva-olena-mykolaivna/
E-mail:	olenakolupayeva@kpnu.edu.ua
Сторінка курсу в MOODLE	https://moodle.kpnu.edu.ua/course/view.php?id=1457
Консультації	Очні консультації: понеділок з 14.00 до 15.00 Онлайн-консультації: Viber, Moodle (понеділок-п'ятниця з 9.00 до 18.00)

2. Анотація до курсу

Медіабезпека – це дисципліна, завданням якої є вивчення закономірностей виникнення небезпек, процесів їх розвитку та впливу на життя і здоров'я журналіста під час виконання ним професійних обов'язків.

3. Мета і завдання курсу

Мета курсу: забезпечити теоретичну та практичну підготовку, що передбачає формування знань і навичок щодо створення безпечних умов діяльності журналіста та осіб з якими він співпрацює, умов гармонійного розвитку особистості і сталого розвитку суспільства, ознайомлення студентів із практичним досвідом роботи журналістів в екстремальних умовах, з методами збору й аналізу інформації в екстремальних умовах.

Основні завдання дисципліни:

- ознайомити студентів із законодавчою базою в галузі безпеки життєдіяльності та роботи журналіста;
- визначити основні умови успішного здійснення професійної діяльності при проведенні журналістського розслідування, роботи в умовах надзвичайного стану;
- з'ясувати умови формування небезпек;
- прогнозувати небезпеки, визначити методи та засоби попередження за зменшення впливу негативних чинників на людину, колектив;
- ознайомити студентів із технікою успішного отримання журналістом необхідної інформації.

4. Результати навчання

Програмні компетентності навчання:

ЗК 01	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
ЗК 02	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної

	діяльності.
ЗК 08	Здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями.
ЗК 15	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).
СК 01	Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.
СК 04	Здатність організовувати й контролювати командну професійну діяльність.
СК 06	Здатність до провадження безпечної медіадіяльності.

Очікувані результати навчання з дисципліни:

ПРН 01	Пояснювати свої виробничі дії та операції на основі отриманих знань.
ПРН 06	Планувати свою діяльність це діяльність колективу з урахуванням цілий обмежень та передбачуваних ризиків
ПРН 07	Координувати виконання особистого завдання із завданням колег.
ПРН 08	Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.
ПРН 20	Дотримуватися професійних та етичних стандартів у професійній діяльності

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- основні принципи формування безпечної життєдіяльності людини;
- характеристики зовнішніх та внутрішніх негативних факторів;
- основні принципи колективної безпеки;
- законодавчі акти та нормативні документи з питань безпеки життєдіяльності людини; тактику поведінки в «гарячій точці».

уміти:

- аналізувати небезпечні ситуації, ідентифікувати небезпеку під час виконання журналістом професійних обов'язків;
- оцінювати кількісні, часові та просторові характеристики потенційної небезпеки;
- оцінювати середовище перебування стосовно особистої безпеки, безпеки колективу; забезпечувати особисту безпеку в екстремальних ситуаціях;
- впроваджувати систему заходів, спрямованих на збереження отриманої інформації.

5. Формат курсу

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання, в якому використовуються спеціальні інформаційні технології, такі як відео, інтерактивні елементи тощо.

6. Обсяг і ознаки курсу

Найменування показників	Характеристика навчального курсу	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Освітня програма, спеціальність	06 Журналістика, 061 Журналістика за освітньо-професійними програмами Журналістика; Реклама та зв'язки з громадськістю	
Рік навчання/ рік викладання	перший /2020-2021	
Семестр вивчення	перший	
нормативна/вибіркова	нормативна	

Змістовий модуль 1. Основи безпеки життєдіяльності журналіста

<p>Згідно розкладу 4 год.</p>	<p>Основні джерела небезпеки в роботі журналіста. Предмет і завдання курсу. Журналіст - одна з найнебезпечніших професій. Фактори ризику та безпека діяльності журналіста. Людський фактор в проблемі безпеки журналіста. Журналістські розслідування та особиста безпека журналіста. Журналіст і влада: небезпека цензури. Небезпека корупції у ЗМІ. «Гарячі» точки як середовище небезпеки для ЗМІ. Екстремальні умови мирного часу та безпека журналістів.</p>	<p>Лекція 2 год / практичне заняття 2 год</p>		<p>1; 4; 5; 6; 8; 11; https://imi.org.ua/</p>	<p>Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання</p>		
<p>Згідно розкладу 4 год</p>	<p>Журналіст і погрози. Погрози по телефону. Схема заходів при отриманні телефонних погроз. Погрози при персональному контакті. Поведінка журналіста при отриманні погроз. Погрози в листах. Тактика дій при отриманні листа з погрозами.</p>	<p>Лекція 2 год / практичне заняття 2 год</p>		<p>1; 4; 5; 6; 8; 11; https://imi.org.ua/</p>	<p>Проаналізувати погрози</p>		
<p>Згідно розкладу 4 год</p>	<p>Напади на майно журналістів та редакцій. Напади на майно журналістів. Пошкодження професійної техніки. Спроба пограбування (заволодіння технікою чи носієм інформації - касетою, дискетою, фотоплівкою тощо).</p>	<p>Лекція 2 год / практичне заняття 2 год</p>	<p>Відеоматеріали</p>	<p>5; 6; 8-11</p>	<p>Переглянути відео</p>		

	Профілактика пограбування. Активні та пасивні засоби захисту. Проблема майнової безпеки ЗМІ. Пошкодження особистого майна журналіста. Напади на редакції. Вибухи. Запобіжні заходи безпеки. Методи боротьби з такою формою тиску.						
Згідно розкладу 4 год	Поведінка при стеженні та перехопленні інформації. Протидія підслуховуванню. Напади на журналістів. Основні правила самооборони. Професійна трансформація журналістів та її вплив на безпеку. Журналіст і зброя. Право на придбання засобів самозахисту. Основні види засобів самозахисту.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год	Відеоматеріали	2-6; 11; https://imi.org.ua/	Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання		
Згідно розкладу 4 год	Особливості роботи та безпека журналіста в надзвичайних ситуаціях. Екстремальна журналістика. Різновиди надзвичайних ситуацій. Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від стихійного лиха (катастрофи). Особливості роботи та безпека перебування журналіста на території, що постраждала від техногенної аварії (катастрофи). Отримання та передача інформації в екстремальних ситуаціях. Специфіка	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год		5; 6; 7; 9; https://video.detector.media/lessons/cyfrova-bezpeka-zhurnalistarozsliduvachach-i19	Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання		

	роботи журналіста в умовах регіональних конфліктів. Особливості роботи та безпека перебування журналіста при висвітленні етнічних конфліктів.						
Згідно розкладу 4 год	Підготовка журналіста до відрядження на завдання в «гарячі точки». Взяття в заручники. Викрадення журналіста. Поведінка журналіста під час затримання, захоплення у полон, викрадення. Спроба втечі. Проблеми зберігання інформації та пересування журналіста по території в умовах збройного конфлікту (у місті, поза містом).	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год	Відеоматеріали	1- 6; https://imi.org.ua/	Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання		
Згідно розкладу 4 год	Практичні дії та тактика поведінки в надзвичайних ситуаціях антропогенного характеру. Особиста безпека журналіста під час проведення масових заходів (демонстрацій, мітингів, концертів, фестивалів, спортивних змагань тощо). Підготовка журналіста до роботи в місцях великого скупчення людей, основні заходи безпеки. Взаємини ЗМІ та правоохоронців під час масових заходів. Обшук помешкання. Правильна поведінка журналіста в разі затримання, арешту.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год		6-11; https://cedem.org.ua	Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання		
Згідно розкладу 4 год	Терор і тероризм у сучасному світі. Поняття «терор», «тероризм», «екстремізм». Витоки тероризму. Види	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год	Відеоматеріали	3; 4; 10	Підготувати доповідь про висвітлен		

	тероризму (диверсія, викрадення, замах, убивство, хайджекінг). Класифікація терористичних організацій. Спецслужби і боротьба з тероризмом. Тероризм і ЗМІ. Перспективи боротьби з тероризмом. Переговори з терористам. Участь і роль журналістів у боротьбі з тероризмом. Професійні стандарти та особиста безпека журналіста під час висвітлення терористичних актів.				ня терористичного акту		
Згідно розкладу 4 год	Цифрова безпека. Захист пристроїв. Підготовка та захист облікових записів. Захист комунікацій.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год	Відеофільм	5; 6; 11 https://imi.org.ua/	Проаналізувати правила безпеки для смартфона та ноутбука		
Згідно розкладу 4 год	Правила ведення фотозйомки. Згода на зйомку. Презумпція згоди. Зйомка в громадських місцях.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год	Презентація	3-5; 8 https://cedem.org.ua https://imi.org.ua/	Переглянути презентацію		
Згідно розкладу 4 год	Журналістські стандарти при висвітленні вразливих груп населення та сторін конфлікту. Особливості висвітлення конфліктів. Як писати про конфліктно вразливі групи населення. Особливості висвітлення протилежної сторони конфлікту.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год		5; https://imi.org.ua/	Опрацювати та проаналізувати запропановані питання		

Згідно розкладу 4 год	Юридичні аспекти діяльності журналіста. Закони України, що регламентують діяльність журналістів. Відповідальність за перешкодження законній професійній діяльності журналіста. Ст. 171 Кримінального кодексу України. Відповідальність журналіста за втручання в особисте життя та проникнення на приватну територію. Псевдонім як гарантія безпеки журналіста.	Лекція 2 год / практичне заняття 2 год		5; 11; https://cedem.org.ua	Опрацювати та проаналізувати запропоновані питання		
-----------------------	---	--	--	--	--	--	--

11. Система оцінювання та вимоги

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі форми: усний контроль (індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда), письмовий контроль (письмове тестування, написання модульної контрольної роботи).

Форма підсумкового контролю: залік.

Оцінювання навчальної роботи здійснюється за 100-бальною шкалою з переведенням підсумкової оцінки в національну шкалу і шкалу ECTS.

Підсумкова оцінка курсу є сумою рейтингових оцінок одержані за окремі оцінювані форми навчальної діяльності: за семінарські заняття, МКР, самостійну роботу.

Оцінювання на семінарських заняттях здійснюється по 12-ті бальній системі за такими критеріями:

Поточний і модульний контроль (100 балів)	Сума
--	-------------

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальний матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, журналістських фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні».
	2	Студент не достатньо усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні»; може самостійно знайти в підручнику відповідь.

	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі закономірності; робить спроби виконання творчих вправ і завдань репродуктивного характеру.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями; дає відповідь у вигляді окремого висловлювання; орієнтується в термінах, поняттях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент розуміє суть навчальної дисципліни, може дати визначення понять; вміє працювати з підручником, але окремі висновки є нелогічними та непослідовними.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими поняттями; вміє наводити приклади на підтвердження певних думок; правильно використовувати термінологію.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; відповідь повна, логічна, однак з окремими неточностями.
	9	Студент вільно володіє навчальним матеріалом, добирає аргументи на підтвердження висловленої думки; вміє аналізувати і систематизувати інформацію; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; робить аргументовані висновки; виконує творчі завдання; знає суміжні дисципліни.
	11	Студент володіє навчальним матеріалом, висловлює власні думки, самостійно оцінює явища, дає повну відповідь на питання; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні ситуації та завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й схильності; використовує різноманітні джерела інформації.

**Таблиця відповідності шкал оцінок якості
засвоєння навчального матеріалу**

Національна шкала	Шкала ECTS
5 – відмінно (90-100 балів)	A
4 – дуже добре (82-89 балів)	B
4 – добре (75-81 бал)	C
3 – задовільно (67-74 бали)	D

3 – достатньо (60-66 балів)	Е
2 – незадовільно (35-59 балів)	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)

12. Рекомендована література

1. Довідник безпеки журналістів. Самоохоронник у гарячих точках та при громадянських заворушеннях. Рівне, 2007. 82 с.
2. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти України I-IV рівнів акредитації. Київ: «Каравела»; Львів: «Новий Світ-2000», 2001. 320 с.
3. Журналістика в умовах конфлікту: передовий досвід та рекомендації: Посібник рекомендацій для працівників ЗМІ. К.: «Компанія ВАІТЕ», 2016. 118 с.
4. Збірник документів Ради Європи Безпека журналістів. К. : ТОВ «ЛІВ ПРИНТ», 2016. 52 с.
5. Земляна І. Журналіст і (НЕ) безпека. К.: Софія-А, 2016. 192 с.
6. Іванов В. Ф., Сердюк В. Є. Журналістська етика. К.: Вища школа, 2006. 302 с.
7. Князев А. Журналистика конфликта. Бишкек, 2001. URL: <http://evartist.narod.ru/text3/10.htm>
8. Кримінальний кодекс України. Ст. 171. «Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів».
9. Посібник з журналістських розслідувань. Теорія та практика. К., 2013. 190 с.
10. Редакційні настанови Бі-Бі-Сі. URL: <http://www.bbc.co.uk/editorialguidelines>
11. Романюк О.М. Заручники інформації: Посібник з безпеки українських журналістів. К. : «Такі справи», 2007. 167 с.

Інформаційні ресурси

<https://imi.org.ua/> (Інститут масової інформації)

<http://www.mediakrytyka.info>

<https://cedem.org.ua> (Центр демократії та верховенства права)

<https://video.detector.media/lessons/cyfrova-bezpeka-zhurnalista-rozsliduvacha-i19> (Цифрова безпека журналіста)